

Lieta C-501/19**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2019. gada 28. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 22. februāris

Kasācijas sūdzības iesniedzēja:

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor

Atbildētāja kasācijas instancē:

Pro Management Insolv IPURL kā *Asociația Culturală „Suflet de Român”* maksātnespējas administratore

Pamatlietas priekšmets

Kasācijas sūdzība par *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) spriedumu, ar kuru atbildētājai kasācijas instancē *Asociația Culturală „Suflet de Român”* (Kultūras asociācija “*Suflet de Român*”; turpmāk tekstā – “atbildētāja kasācijas instancē”) tika piespriests samaksāt kasācijas sūdzības iesniedzējai *UCMR-ADA Asociația pentru Drepturi de Autor* (Autortiesību asociācija; turpmāk tekstā – “kasācijas sūdzības iesniedzēja”) naudas summu kā nokavētu atlīdzību par muzikālu darbu izziņošanu sabiedrībai.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pamatojoties uz LESD 267. pantu tiek lūgts interpretēt Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 24. panta 1. punktu, 25. panta a) punktu un 28. pantu.

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai tiesību uz muzikāliem darbiem īpašnieki veic pakalpojumu sniegšanu Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (PVN direktīva) 24. panta 1. punkta un 25. panta a) punkta izpratnē attiecībā pret izrāžu organizētājiem, no kuriem kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, pamatojoties uz neekskluzīvu atļauju–licenci, saņem savā vārdā, bet minēto īpašnieku labā, atlīdzības par muzikālo darbu izziņošanu sabiedrībai?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, kad tās saņem no izrāžu organizētājiem atlīdzības par tiesībām izziņot muzikālos darbus sabiedrībai, rīkojas kā nodokļu maksātāji PVN direktīvas 28. panta izpratnē un vai tām ir pienākums izdot attiecīgajiem izrāžu organizētājiem rēķinus ar iekļautu PVN, un vai tad, kad autoriem un citiem autortiesību uz muzikālajiem darbiem īpašniekiem tiek izmaksātas atlīdzības, tiem ir savukārt jāizdod rēķini ar iekļautu PVN kolektīvā pārvaldījuma organizācijai?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu, 2., 24., 25. un 28. pants

Spriedums, 2017. gada 18. janvāris, *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22; spriedums, 2011. gada 14. jūlijs, *Henfling* u.c., C-464/10, EU:C:2011:489

Atbilstošās valsts tiesību normas

Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (Likums Nr. 571/2003 par nodokļu kodeksu) redakcijā, kas bija spēkā pamatlietā aplūkojamo faktu norises laikā

Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Likums Nr. 8/1996 par autortiesībām un blakustiesībām)

Lietas faktisko apstākļu un tiesvedības īss izklāsts

- 1 Kasācijas sūdzības iesniedzēja ir mantisko autortiesību uz muzikāliem darbiem, kas pieder licencētiem izdevējiem – juridiskām personām vai fiziskām personām, kolektīvā pārvaldījuma organizācija. To ieeļ *Oficiul Român pentru Drepturile de Autor* (Rumānijas Autortiesību aģentūra) kā ekskluzīvo mantisko autortiesību par muzikālo darbu izziņošanu sabiedrībai koncertos, izrādēs vai mākslas pasākumos, turētāju.
- 2 Atbildētāja kasācijas instancē ir juridiska persona, kas darbojas izrāžu organizēšanas jomā, kuras ietvaros sabiedrībai tiek izziņoti muzikāli darbi.

- 3 2012. gada 16. novembrī atbildētāja kasācijas instancē organizēja koncertu, par kuru saņēma no kasācijas sūdzības iesniedzējas neekskluzīvu atļauju–licenci izmantot muzikālos darbus, uz kuras pamata tai bija pienākums samaksāt kasācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzības, kas vienādas ar summu, kas aprēķināta saskaņā ar atļauju.
- 4 Tā kā atbildētāja kasācijas instancē samaksāja tikai daļu no iepriekš minētajām atlīdzībām, kasācijas sūdzības iesniedzēja vērsās tiesu iestādēs. Gan tiesa, kas izskatīja lietu pēc būtības, gan apelācijas tiesa uzskatīja kasācijas sūdzības iesniedzējas prasījumus par leģitīmiem. Tomēr atšķirībā no pirmās instances tiesas apelācijas tiesa konstatēja, ka kasācijas sūdzības iesniedzējas veiktais atlīdzību iekasēšanas darījums nav ar PVN apliekams darījums un ka atlīdzībām, kas jāmaksā par muzikālo darbu izziņošanu sabiedrībai, PVN nav piemērojams. Attiecīgi, tā samazināja summu, kuru atbildētājai kasācijas instancē bija piespriests samaksāt pirmajā instancē, neiekļaujot tajā PVN.
- 5 Par apelācijas tiesas spriedumu pārsūdzību iesniedzējtiesā iesniedza gan kasācijas sūdzības iesniedzēja, gan atbildētāja kasācijas instancē.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 6 **Kasācijas sūdzības iesniedzēja** apstrīd to, ka apelācijas tiesa ir atcēlusi atbildētājas kasācijas instancē pienākumu samaksāt PVN. Pēc tās domām, neekskluzīva atļauja–licence, kas parakstīta saskaņā ar tiesībām atļaut izziņot sabiedrībai darbus un to īstenojot, atļāva atbildētājai kasācijas instancē ekskluzīvi izmantot mantiskās autortiesības piešķirtās atļaujas robežās. Tādējādi saskaņā ar tiesību aktiem minēto atļauju piešķir par atlīdzību, par kuru ir jāmaksā PVN, jo kolektīvā pārvaldījuma organizāciju veiktās iekasēšanas ir ar PVN apliekami darījumi.
- 7 Kasācijas sūdzības iesniedzēja turklāt apgalvoja, ka pārsūdzētais spriedums ir pārkāpis fiskālās neitralitātes principu, jo gadījumā, ja atbildētājas kasācijas instancē kā lietotāja veikta atlīdzību iekasēšana nebūs ar PVN apliekams darījums, šis nodoklis ir jāmaksā kasācijas sūdzības iesniedzējai, lai gan tā nav galapatērētājs, vai arī izmantoto darbu autoriem. Mantisko autortiesību uz muzikāliem darbiem īpašnieki tāpat ir PVN maksātāji, un šā iemesla dēļ tie iesniedz rēķinus kasācijas sūdzības iesniedzējai par atlīdzībām, pievienojot atbilstošo PVN.
- 8 Kasācijas sūdzības iesniedzēja uzsvēra atšķirīgo interpretāciju, ko Direktīvai 2006/112 sniegušas tiesu iestādes, kā arī *Ministerul Finanțelor Publice* (Publisko finanšu ministrija) nostāju, kura paziņoja kasācijas sūdzības iesniedzējai, ka atļauja izmantot muzikālos darbus, izziņojot tos sabiedrībai, ko snieguši izrāžu organizētāji par atlīdzību, nav pakalpojumu sniegšana PVN izpratnē.

- 9 **Atbildētāja kasācijas instancē** pēc būtības izvirzīja iebildes par maksājamās atlīdzības summu, kuru tai bija piespriests samaksāt, jo bijis kļūdaini klasificēts organizētās izrādes veids.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma īss izklāsts

- 10 **Pirmais jautājums** attiecas uz to darījumu klasificēšanu par pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību Direktīvas 2006/112 izpratnē, ar kuriem tiesību uz muzikāliem darbiem īpašnieki atļauj izrāžu organizētājiem lietot šos darbus.
- 11 Iesniedzējtiesa norāda uz problemātisko to juridisko argumentu piemērošanu *mutatis mutandis* aplūkojamajā gadījumā, kuriem Tiesa sekojusi spriedumā, 2017. gada 18. janvāris, *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22, interpretējot tos pašus Direktīvas 2006/112 noteikumus, lai gan minētajam spriedumam nav tiešas iedarbības šajā lietā, jo minētajā spriedumā bija atsauce uz atšķirīgām mantiskajām tiesībām un atšķirīgām to turētāju kategorijām. Tātad pretēji reproducēšanas tiesību īpašniekiem privātu kopiju gadījumā muzikālu darbu autoram ir ne tikai tiesības uz taisnīgu atlīdzību, bet arī mantiskas tiesības atļaut vai aizliegt darba tiešu vai netiešu izziņošanu sabiedrībai, jo šīs tiesības var būt nodošanas priekšmets.
- 12 Tomēr tiek norādīts, ka spriedumā, 2017. gada 18. janvāris, *SAWP*, C-37/16, EU:C:2017:22, Tiesa balstījās uz diviem galvenajiem argumentiem, lai uzskatītu, ka tajā lietā runa nebija par darījumu par atlīdzību, kas raksturo “pakalpojumu sniegšanu”.
- 13 Pirmkārt, nepastāvēja juridiskas attiecības, kuru pastāvēšanas laikā būtu noticis savstarpējs izpildījums starp reproducēšanas tiesību īpašniekiem vai, vajadzības gadījumā, šādu tiesību kolektīvās pārvaldības organizācijām, no vienas puses, un tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un importētājiem, no otras puses. Minēto ražotāju un importētāju pienākums samaksāt atlīdzību bija noteikts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros bija noteikts arī tās apmērs.
- 14 Otrkārt, taisnīga kompensācija, kas pienākas īpašniekiem, nebija tieša atlīdzība par jebkādu pakalpojumu, jo tā bija saistīta ar kaitējumu, kas šiem īpašniekiem izrietēja no viņu aizsargāto darbu reproducēšanas, kura tikusi veikta bez viņu atļaujas.
- 15 Pēc iesniedzējtiesas domām, nav izslēgts, ka vismaz pirmais arguments ir piemērojams arī šajā lietā, ņemot vērā juridiskās attiecības, kas veidojas starp mantisko tiesību uz muzikālajiem darbiem īpašniekiem un kolektīvā pārvaldījuma organizāciju, kā arī starp šo organizāciju un muzikālo darbu lietotājiem.
- 16 Iesniedzējtiesa apgalvo, ka saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem autortiesību īpašnieki nevar nodot sev ar likumu atzītās mantiskās tiesības kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, savukārt kolektīvā pārvaldīšana ir obligāta, lai

īstenotu tiesības uz muzikālo darbu izziņošanu sabiedrībai. Tāpēc kolektīvā pārvaldījuma organizācijas pārstāv arī tos tiesību īpašniekus, kuri nav tām piešķirušī savu pilnvarojumu.

17 Vēl iesniedzējtiesa uzsver, ka:

- gan pienākums piešķirt neekskluzīvu atļauju–licenci, gan tiesību īpašniekiem pienākošās atlīdzības samaksa rod savu pirmsākumu valsts tiesību aktos, kas nosaka arī atlīdzības aprēķina kritērijus;
- obligātas kolektīvās pārvaldīšanas gadījumā, kāds ir aplūkojamais, kolektīvā pārvaldījuma organizācija rīkojas saskaņā ar likumu, neatkarīgi no tās biedru piešķirta konkrēta pilnvarojuma;
- faktiskā summa tiek noteikta, pamatojoties uz sarunām starp kolektīvā pārvaldījuma organizāciju un lietotāju pārstāvjiem, saskaņā ar tiesību aktiem, – sarunām, kurās tiesību īpašnieki tāpēc tieši nepiedalās;
- tiesību īpašnieki nesaņem lietotāju faktiski samaksāto naudas summu, bet saņem no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas noteiktu naudas summu, kas sadalīta uz samērīguma kritērija pamata un pēc komisijas naudas atskaitīšanas.

18 Šādos apstākļos rodas jautājums par to, vai pastāv juridiskas attiecības, kurās notiek savstarpējs izpildījums starp tiesību īpašniekiem un kādu noteiktu lietotāju, un vai naudas summas, ko īpašnieki galu galā saņem no kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, ir faktiskā atlīdzība par kādu noteiktu pakalpojumu.

19 Gadījumā, ja tiks uzskatīts, ka tādas juridiskās attiecības pastāv, tiek lūgts noteikt, vai aplūkojamajā gadījumā var būt runa par nemateriāla īpašuma nodošanu, ņemot vērā arī Direktīvas 2006/112 56. panta 1. punkta a) apakšpunkta noteikumus, kuros ir ietverta “autortiesību [...] nodošana un tiesību pāreja” pakalpojumu sniegšanas ietvaros.

20 **Otrais jautājums** ir cieši atkarīgs no pirmā jautājuma un pastāv tikai tad, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša.

21 Būtībā iesniedzējtiesa lūdz paskaidrot, vai kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, kad tās no izrāžu organizētājiem saņem atlīdzības par tiesībām izziņot sabiedrībai muzikālos darbus, rīkojas kā nodokļu maksātāji Direktīvas 2006/112 28. panta izpratnē.

22 Jautājums aplūkojamajā gadījumā ir būtisks, jo ir jānoskaidro, vai gadījumā, ja kasācijas sūdzības iesniedzējas prasība būtu pamatota, atbildētāja kasācijas instancē ir parādā arī PVN, kas aprēķināts uz summu, ko tai tika piespriests samaksāt. Citiem vārdiem, tiek lūgts noteikt, vai kolektīvā pārvaldījuma organizācija aplūkojamajā gadījumā piedalās pakalpojumu sniegšanā, tā ka PVN nolūkos tiek uzskatīts, ka tā ir saņēmusi un arī pati sniegusi aplūkoto pakalpojumu.

- 23 Šaubas par interpretāciju, kas izraisīja šo jautājumu, rodas no faktiskā veida, kādā kasācijas sūdzības iesniedzēja aplūkojamajā gadījumā kā kolektīvā pārvaldījuma organizācija ir iesaistīta juridiskajās attiecībās, kuras kā priekšnoteikumu paredz savstarpēju izpildījumu starp tiesību īpašniekiem un kādu noteiktu lietotāju.
- 24 Kā izriet no Tiesas judikatūras par Direktīvas 2006/112 28. panta interpretāciju, minētā tiesību norma rada juridisku fikciju par diviem identiskiem un secīgiem pakalpojumu sniegšanas gadījumiem. Saskaņā ar šo fikciju par nodokļu maksātāju, kas piedalās pakalpojumu sniegšanā (saņēmējs), tiek uzskatīts, ka viņš vispirms ir saņēmis konkrētos pakalpojumus no personas, kuras vārdā viņš darbojas (komitents), pirms kaut kad vēlāk personīgi sniegt klientam šos pakalpojumus. No tā izriet, ka, ciktāl runa ir par juridiskajām attiecībām starp komitentu un saņēmēju, viņu attiecīgās pakalpojumu sniedzēja un maksātāja lomas tiek mākslīgi mainītas PVN nolūkos.
- 25 Aplūkojamajā gadījumā, pēc iesniedzējtiesas domām, nav skaidrs, vai var uzskatīt, ka pastāv divi identiski un secīgi pakalpojumu sniegšanas gadījumi, vēl jo vairāk tāpēc, ka obligātās kolektīvās pārvaldīšanas situācijā kolektīvā pārvaldījuma organizācija pārstāv arī tiesību īpašniekus, kuri nav tai piešķirūši pilnvarojumu. Savukārt kolektīvā pārvaldījuma organizācijas kā vienkārša saņēmēja statuss minētās direktīvas 28. pantā paredzētajā lomā ir apšaubāms, ievērojot tiesību aktos noteiktos pienākumus kolektīvā pārvaldījuma īstenošanai.
- 26 Kad ir noskaidrots kolektīvā pārvaldījuma organizāciju statuss, ievērojot Direktīvas 2006/112 28. pantu, un, attiecīgā gadījumā, pienākuma izdot rēķinus ar iekļautu PVN attiecīgajiem izrāžu organizētājiem statuss, būtu arī jānoskaidro, pēc iesniedzējtiesas domām, vai tad, kad autoriem un citiem autortiesību uz muzikālajiem darbiem īpašniekiem tiek izmaksātas atlīdzības, tiem ir savukārt jāizdod rēķini ar iekļautu PVN kolektīvā pārvaldījuma organizācijām.